

necnon & vniuersam de radicibus, herbis, succis, seminibusq; tractationē absoluiamus: in hoc totius operis vltimo, de vinis & iis quæ metallica dicuntur differemus, à vitis tractatione ducto exordio.

De Vite vinifera.

CAP. I.

VITIS viniferae folia cum clauiculis trita & imposita, capitis dolores mitigant, itemque stomachi inflammationem & ardorem cum polenta. Idipsum etiam folia per se imposita præstant: quippe quæ refrigerandi astringendique vim habeant. Potus eorundem succus, iuuat dysentericos, sanguinem excreantes, stomachicos, ac mulieres malacia laborantes. Eadem efficiunt macerati in aqua capreoli & poti. Lacryma vitium, quæ veluti gummi est, quæque circa illarum caudices concrescit, ex vino pota, calculos pellit: inuncta, lichenas, psoras lepræque nitro affricto præparatas sanat. Eadem cum oleo sæpius pilis illitis psilothri effectum habet, maximèque liquor quem accensa sarmenta vitium viridia exudarunt, quo & perunctæ mymeceæ tolluntur. Cinis autem sarmentorum & vinaceorum; detrahit circa sedem condylomatis & thymiis illitus ex aceto medetur. Prodest & luxatis ac viperarum moribus: quin & contra licenis inflam-

mationes proficit, cum rosaceo, ruta & aceto, impositus.

De Labrusca seu vite sylvestri.

CAP. II.

LABRUSCA duum est generum. Altera enim vnam ad incipientem maturitatem minimè perducit, sed florè tenus ænanthen nominatam profert. Altera ad frugem peruenit, paruis, acinis, nigris & adstringentibus. Folia, caules & clauiculæ quibus repūt, vim habent satiuæ viti similem.

De Vua.

CAP. III.

QVAELIBET vua recens aluum turbat, & stomachum inflat: quæ verò decerpita aliquandiu pependit, propterea quòd ea ventilatione magna humiditatis portio decessit, innocenter est, ac tum stomacho utilis est, tum & appetentiam ciborum restituit, atque adèò agris languentibusve idonea est. In vinaceis & ollis seruata, ori stomachoque gratæ sunt, aluum sistunt, (sed vesicam & caput tentant) & sanguinem excreantibus conueniunt. Similes porrò sunt & quæ in mustum coniectæ fuere. At quæ in sapa aut passo conditæ sunt, stomachum magis infestant. Seruantur & in aqua cœlesti quæ priùs solem passæ fuerint: sed eæ parum vinosa sunt, siticulosis tamen, ardentibus ac

K k. iij.

diuturnis febribus utiles. Reconditi vina-
cei, inflammatis, præduris lactèque turgenti-
bus mammis cum sale imponuntur. Eorun-
dem decoctum infusum, dysentericos iuvat
& cœliacos, itémque fœminas fluxione
vulvæ laborantes: sed & ad defectiones ac
forus vsurpatur. Cæterùm acisõrum nuclei
astringendi vim obtinent, stomachoque
sunt utiles: iidem tosti tritique ac polentæ
vice inspersi, dysentericis prosunt, itémque
cœliacis ac stomachi dissolutione vexatis.

De Vuapassa

CAP. IIII.

VVA passa alba adstringentior est. Pro-
dest esitata earum caro arteriæ, tussi, re-
nibus ac vesicæ. Estur & cum nucleis per se
contra dysenteriam: itémque, admittis mi-
lij ac hordei farina & ovo, in sartagine
cum melle fricta sumitur. Sed & eadem ad
eliciendam è capite pituitam tum per se,
tum etiam cum pipere commanducata pro-
ficat. Testium quoque inflammationes se-
dat imposita cum lomento fabarum & cu-
mini farina. Epinyctidas verò, carbunculos,
fauos, putrescentiæque articulorum ulcera,
atque gangrænas sine nucleis trita & cum
ruta illita sanat. Convenit & podagræ cum
panacis succo adhibita: denique & mobiles
vngues illita celeritùs extrahit.

De

De Oenanthe.

CAP. V.

OENANTHE vocatur, vitis syluestris fructus cum floret. Condi verò debet in vas fictile non picatum, lecta prius, & substrato linteo in umbra siccata. Laudatissima in Syria, Cilicia & Phœnice. Vis ei astringentia: quare pota, stomacho ac ciendæ urinæ utilis, aluum fistit ac sanguinis excretiones. Contra fastidia & acorem stomachi sicca & illita etiam efficax est. At in capitis doloribus tam viridis quàm sicca cum aceto & rosaceo perfunditur. Cruenta vulnera & incipientes ægilopas, oris vlcera & verendum nomas trita & additis melle, croco, myrrha & rosaceo adhibita pro cataplasmate, ab inflammatione vindicat. Pessis quoque ammiscetur, ad cohibendum sanguinem: & contra oculorum fluxiones stomachique ardores cum polline polentæ ac vino illinitur. Cinis verò crematæ in testa candentibus prunis, facit ad oculorum medicamenta: quin & paronychias, pterygia, abscedentes cruoræque manantes gingiuas cum melle sanat.

De Omphacio.

CAP. VI.

OMPHACIUM, succus est acerbæ uæ seu Thasiæ seu Aminæ nondum variantis. Oportet autem ante Canis ortum

K k, iiij.

expressum succum in aheno ex are rubro, quod linteo sit coopertum, insolare, vsquedum in densitatem coëbat, intereaque semper totum id quod ipsi vasi concretum adhæserit liquido reliquo permiscere, atque noctu ipsum à locis subdialibus sub tectum referre: quandoquidem obstant nocturni rores, quominus spissescat cogaturve. Eligendum est flavum, friabile, perquam astringens & linguam mordens. Sunt qui cœctione succum condensent. Prodest contra tonsillas, yuam, oris vlcera, gingiuas humore flaccidas, purulentasque aures, cum melle aut passo: item ad fistulas, vetera vlcera nomasque, ex aceto. Dysentericis & mulieribus fluxione vuluæ laborantibus clystere infunditur. Oculorum quoque claritati confert, eorundemque scabritiæ angulisque arrosis conuenit. Bibitur & ad recentem sanguinis excreationem, etiam ex ruptis vasis abortam. Sed eo admodum diluto & paucò vtendum: siquidem potenter exurit.

De Vini natura pro ætatis ratione.

CAP. VII.

VINA vetusta, nervos reliquaque sensuum instrumenta lædunt, attamen gustu suauiora iucundioraque sunt: quare vitanda iis qui internæ alicuius partis imbecillita-

cillitatem sentiunt. Nihilominus in secunda valetudine, vinum eiusmodi paucum & aqua dilutum innoxie sumitur. At nouum, inflationes parit, ægrè coquitur, grauiam facit insomnia, urinæque ciet. Quod verò atate medium est, vtroque illo vitio caret, proindeque ad vsum sanorum ægrorumque deligendum.

Pro ratione coloris. CAP. VIII.

Insuper album, est tenue ac stomacho vtile, facileque in membra diuiditur. Nigrum verò, crassum est & ad concoquendum difficile, temulentiam facit, & corpus auget. Fuluum, utpote quod medium est, medias etiam inter vtrunque vires obtinet. Album tamen tum in secunda, tum & in aduersa valetudine laudabilius.

Pro saporum eorumque que illi miscentur differentia. CAP. IX.

Sed & vina sapore distant. Siquidem dulce crassis partibus constat & ægrè de corpore expirat, stomachum inflat, aluum & intestina, vti & multum, turbat: sed minùs inebriat, vesicæ ac renibus aptum. Austerum, urinas magis expellit: sed capitis dolorem facit, ac temulentiam gignit. Aterbum, ad ciborum per membra digestionem accommodatissimum: aluum cæterisque fluxiones cohibet. At vinum molle &

sapore languidum, nervos minùs tentat, mi-
 nùsque urinas pellit. Vinum porrò aqua
 marina factum, stomacho aduersatur, sitim
 facit, nervos infestat, bonam facit aluum &
 à valetudine sese recolligentibus haudqua-
 quam idoneum est. Passum autem quòd
 vuis in cratibus sole siccatis aut in ipso sar-
 mento torrefactis exprimitur, Creticum
 cognomine, aut protropum aut pramnium,
 itémque sapa quæ sit musto igni decocto,
 Græci Siræon seu hepsëma appellant: nigra
 quidem si fuerint, qualia melampsithia di-
 cuntur, crassa sunt & corpora multum a-
 lunt: at candida, tenuiora: quæ verò medio
 inter hæc colore sunt, medias quoque vires
 fortiuntur. Omnia tamen astringunt, lan-
 guidos pulsus excitant, & faciunt aduersus
 venena quæcunque exulcerando necant, ex
 oleo pota & vomitionibus reddita: itém-
 que contra meconium, pharicum, toxicum,
 cicutam & lactis in ventriculo coagulatio-
 nem: necnon & contra renum ac vesicæ ro-
 siones & exulcerationes: nihilominùs in-
 flationes pariunt, & stomacho aduersantur.
 Priuatim confert Melampsithium iis qui al-
 ui fluxione laborant. Album, magis cate-
 ris emollit aluum. Gypso conditum, nervos
 offendit, capitis gravitatem infert, viscera ca-
 lore accendit, & vesicæ aduersatur: sed con-
 tra ve-

tra venena cæteris aptius. Picata aut refinata, excalfaciunt & concoctionem adiuuant, sanguinem excreantibus inimica. Quæ verò aparachyta, hoc est, maris expertia dicuntur, & sapam tamen admistam recipiunt, caput implent, temulentiam gignunt, de corpore difficulter expirant, & stomachum malè habent.

Pro locorum differentia. CAP. X.

Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet: quod inueteratum, per quàm facilè concoquitur, pulsus recreat & exuscitat, aluum astringit, stomacho vtile: sed vesicæ nocet, atq; iis qui visus hebetudinem sentiunt, liberaliori potationi minimè idoneum. Albanū, crassioribus quàm Falernum constat partibus, subdulcèq; est, stomachū inflat & aluū emollit: sed concoctionē non æquè adiuuat, neruosum verò genus minùs infestat. Sed & hoc ipsum vetustate austerū sapore concipit. Cæcubū cùm sit dulce, est & Albano crassius, corpus auget, & colorē cutis meliorē lætiorèq; facit: at iuuandę concoctioni minimè idoneū est. Surrèntinum, valde austerum est: quare intestinorum & stomachi fluxiones cohibet, & cùm tenuibus cõstet partibus, caput minùs tentat: vetustate autē & stomacho vtile, & iucūdiōris euadit saporis. Adrianum & Mamertinum, quæ quidem in Sici-

lia gignuntur, ex æquo crassarum sunt partium, modicè astringunt & celerius inueterantur, minùsque ob suam lenitatem nervos tentant. Prætutianum, quod & ipsum è locis circum Adriam deuchitur, est odoratum ac minùs asperum: haustum copiosius eo sese prodit indicio, quod & ebrietatem diu seruat, & soporem conciliat. Istucum Prætutiano simile est, sed vrinam vehementius pellit. Chium, antedictis mollius est, probe nutrit, potui aptum est, ac minùs inebriat: fluxiones cohibet, oculorum medicamentis utile. Lesbium, facillè membra subit, Chio leuius, & aluo idoneum. Ephesium, eandè vim habet, quod Phygelites nominatur. Verùm Asianum è Tmolo monte, Meslogites appellatum, capitis dolorem affert ac nervos lædit. Coum verò & Clazomenium, quoniam copiosam maris aquam admixtam habent, facillè corrumpuntur, inflationes excitant, aluum turbant, ac nervis officiant.

De Vini generum facultate.

CAP. XI.

In vniuersum vinum omne meracum & sincerum ac sua natura austerum, exalfacit, facillè in membra distribuitur, stomacho cõuenit, appetentiam ciborum inuitat, corpus alit, somnum conciliat, robur auget & colo-